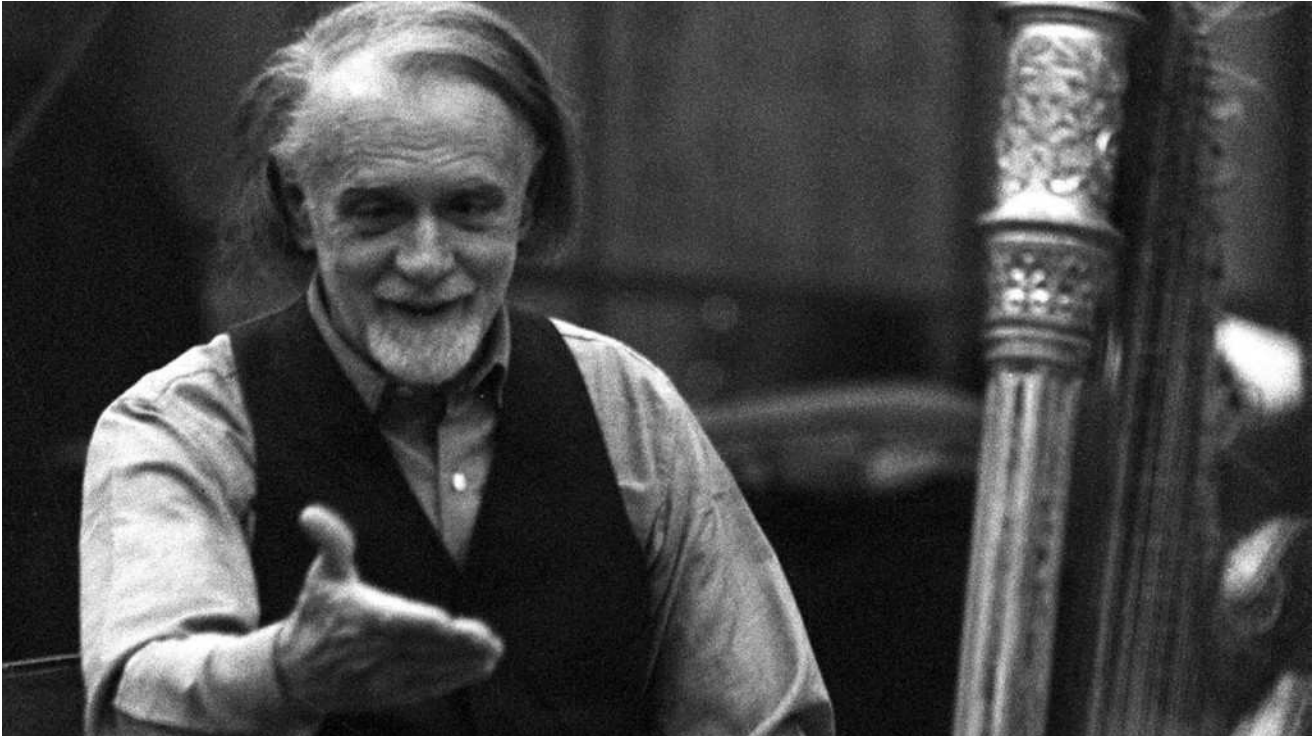

DR.H.C. HUSZÁR ELVIRA*

A KORSZERŰ OKTATÁS KIHÍVÁSAI /RÉSZLET/

Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka

4. Nemzetközi Módszertani Konferencia

Kodály Zoltán ([lib ke](#))

Resume

Ahol nincs korszerű zeneoktatás, ott aligha beszélhetünk kihívásokról. A korszerű zeneoktatást kell először megteremteni. Nélküle nincs kihívás. Zeneoktatásunk nem korszerű. Konferenciáinkon számos tudományos munka hangzik el a korszerű oktatásról, de arról, hogy mindezeknek hol van a gyakorlatban fogantaja, nem esik szó, mert nincs fogantaja. Évtizedek óta zajlanak az előadások szűk körben, de nincsenek jelen a tanítók, tanárok, a hallgatók, akiknek a jelenlétére a legnagyobb szükség lenne, hiszen Kollégáinkon kívül ők profitálhatnának a legtöbbet az előadásokból.

Kulcsszavak: korszerű zeneoktatás, korszerű zeneoktatás a gyakorlatban, tanítók, tanárok, hallgatók részvétele a konferenciákon, visszajelzések hiánya.

Abstract

One cannot talk about modern musical education without challenges. We should first develop modern musical education. Without it, there is no such thing as a challenge. Our education is not modern. A large number of scientific papers about modern education are presented at conferences but there is no mentioning of the implementation of these, because the implementation does not exist. These lectures have been going on among a tight circle of people for decades, but no teachers, professors or undergraduates are ever present, whose participation should be paramount. Apart from our colleagues, they are the ones who could benefit the most from these lectures.

Key words: modern musical education, the implementation of modern musical education, the participation of teachers, professors and undergraduates at conferences, the lack of feedback.

Dr.h.c. Elvira Huszár

Musical education University of Novi Sad hungarian Language Teacher Training Faculty Subotica

4. International Methodological Conference The challenges of modern education

--

„Nem csak a testet kell táplálni, de a lelket is“, szóla immár az elcsépeltnék tűnő nagy igazság. Ezt viszont kevesen tartják fontosnak. Elveszünk a „gépek“ világába, robotemberekké tesszük a gyerekeket, tenmagunkat, hiszen most „ilyen időket élünk“. A legkevesebb idő a zenével való foglalkozásra jut, a zeneóra már csak egy megtűrt tantárgy, ami sok iskolában már csak papíron létezik, mert azon az órán pótolják a számtant, vagy bármely más, a zenéhez mérten „patinás“ tantárggyal foglalkoznak, amit külön tetéz egyes tanítók zeneórát megtartani nem képes zenei analfabétizmusa. Mindezt tetézi még a Kodály módszeren való oktatás a vajdasági magyar általános iskolákban. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy nincsenek lelkiismeretes tanítóink, tanáraink, akiknek szívügye a minőségi zeneoktatás.

1. Lehet itt kihívásról beszélni?

„A vajdasági magyar általános iskolákban 2005 óta Kodály módszer alapján folyik az oktatás. A **Belgrádi Oktatásügyi Minisztérium engedélyével jelenhettek meg** az ezt szolgáló tankönyvek, Ének-zene címmel. Igen, mi vajdaságiak a délvidéken itt tartunk. Míg Magyarországon lezajlott a sokak által már harminc évvel ezelőtti ún. „Kodály örület”, a Kodály tábor és ellentábor harca, addig itthon csak annyi történt, hogy húsz évvel ezelőtt a zeneiskolákban és a zenei felsőoktatási intézményekben egy csapásra az addigi relatív szolmizáción alapuló zeneoktatást abszolút szolmizációra cseréltették. Míg a relatív szolmizáció alapján történt az oktatás, senki sem beszélt Kodály módszerről, ami csak azért sem igazolt, mert a relatív szolmizáció mozgatópillére a Kodály koncepciónak.

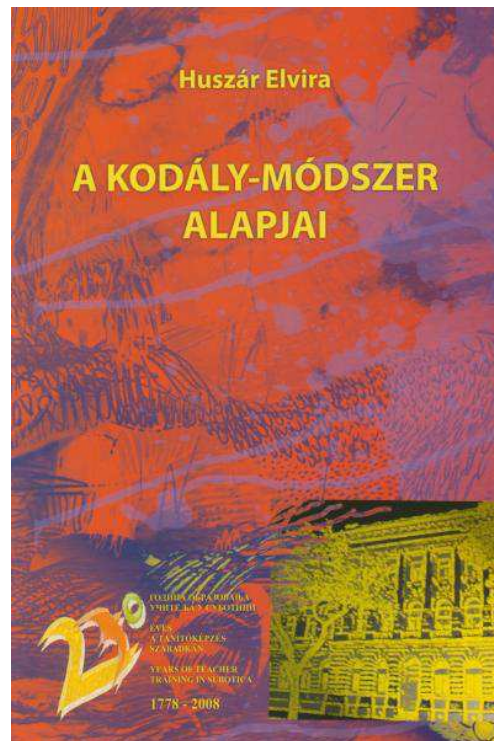
A Kodály módszeren való zeneoktatás megvalósítása Vajdaságban úgy az elemi iskolák alsó, mint felső tagozataiban nehézségekbe ütközött, ugyanis a szerbiai zeneoktatás nem a kodályi relatív zenetanítási szolmizációs rendszeren alapul, hanem abszolút szolmizációs rendszeren. A szerbiai Zeneakadémiákon végzett tanárok abszolút szolmizációs rendszeren tanultak, viszont a magyar általános iskolák a relatív szolmizáció alapján követeli meg az oktatást. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ne tudnának „átállni” a relatív szolmizáció használatára. Tudniuk kellene, hogy a Kodály koncepció elfogadott szerte a nagyvilágban,

Japánban, Kanadában, Oroszországban, Ausztráliában, az Egyesült Államokban stb. számos iskola dolgozik ezen a módszeren. A szerb zeneoktatás mást diktál. Nem foglalkozik azzal, hogy a mai kutatások is azt mutatják, hogy a Kodályi koncepció már nem kísérlet, ez már egy világszerte kipróbált, elfogadott, következetes egységes zenetanítási módszer, mely elvezet az óvodáskortól egészen a felsőoktatásig. Arról sem vesz tudomást, hogy a Kodály módszer a Világörökség tagja lett 2016. december 5. – én Addis Abeba-ban megtartott világméretű Nemzetközi Konferencián, amelynek 198 ország a tagja – székhelye Párizs. Kanadában a legfrissebb adatok szerint kísérletek támasztják alá, hogy a Kodály módszer napjainkban is a leghatékonyabb zenetanítási módszer, mert bizonyítottan rajta keresztül juthatunk el a legrövidebb úton a zenei írás – olvasás művelétéig: amit látunk, le tudjuk énekelni, amit hallunk le tudjuk írni. Ezzel a legjobb esetben minden szakavatott zenetanárnak tisztában kellene lennie, de ez koránt sincs így. A felsőoktatásban kizárólag az abszolút szolmizáción alapuló zenei írást – olvasást ismerik, s kérdés, hogy az általános iskola tanítói, tanárai egyáltalán ismernek – e bármilyen zeneoktatási módszert?! Véleményem szerint sokan nem. Honnan ismernék? Sehol sem oktatják a Kodály módszert még a Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon sem, ahol megkérdőjelezhetetlenül kötelezően kellene tanítani, hisz a Vajdasági magyar gyerekeknek olyan tanítókra lenne szüksége, akik ezen a módszeren oktatnak!

Az általános iskolákban bizonyítottan használhatatlan az abszolút szolmizáción való zenetanítás. A gyerekek vergődnek, a tanár nem bírja, nem tudja elvégezni feladatát, aminek eredménye a zenei írástudatlanság. A megállapítás egyéni tapasztalaton alapszik, ugyanis évtizedek óta érkeznek a Szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karra a hallgatók, akik önhibájukon kívül zenei analfabéták, amit gyakran tetéz az is, hogy az általános iskolában soha még csak nem is énekeltek. Ezt az úrt az egy szemeszterben zajló Zenekultúra - oktatás közel sem tudja pótolni, csak sekély útmutatást tud adni. „Mindennek ellenére a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Egyetemről kikerült hallgatókat kellene képessé tenni arra, hogy a vajdasági zeneoktatást az elemi iskolákban elmozdítsák a holtpontról” (részlet a szerző Zeneelmélet, zenei alapismeretek című 2016.-ban megjelent Egyetemi Tankönyvéből).

Azonban van ennél fajsúlyosabb probléma is! A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karon nem talált megértésre a 2005-ös elemi iskoláknak szóló Belgrádi Oktatásügyi Minisztérium által engedélyezett kodályi tankönyvek

használata, sem az általam megjelentetett „Kodály módszer alapjai” című egyetemi tankönyv. Megjegyzem, ebből a tankönyvből tanítanak a Budapesti ELTE Ének-zene Tanárképző Főiskolán.

Nehéz harcok árán „adta be a derekát” az Oktatásügyi Minisztérium s ahelyett, hogy ezt az óriási dolgot értékelnék, hogy a Vajdasági magyar ajkú gyerekeink a Kodály módszer segítségével, nem hieroglifákon keresztül hanem magyar gyermek és népdalokon, zenei anyanyelvükön, a gyökereiken keresztül, játszva sajátíthatják el a különböző zenei jelenségeket, nem vesznek tudomást ennek jelentőségéről, létezéséről olyan mértékig, hogy a Kodály módszer nem állandó, csak választható tantárgy a Karon. Ennyit tudtam kiharcolni. Megjegyzem, 45 éve foglalkozom a Kodály módszerrel. Tehát: „nevenincs” módszertani tantárgy szerepelt idáig a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Egyetemen, az elemi iskolákban pedig Kodály zenetanítási elvein kidolgozott Ének – zene tankönyv. Tehát a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karról kikerült hallgatók nem rendelkeznek a Kodály módszer ismeretével, amely módszert alkalmazni kéne az általános iskolákban és ezzel 15 éve nem törődik senki: a témát többszöri próbálkozásomra is „lesöpörték az asztalról”. Nem kispályás dologról beszélek. A Kar kvázi zenei írás – olvasás módszertana és az általános iskolák kodályi Ének – zene tankönyvei „elmennek egymás mellett”.

2. Lehet itt kihívásról beszélni?

Mit fog bármit is megvalósítani a karunkról kikerülő tanító? Semmit. A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karról kellene, hogy kikerüljenek a hallgatók, akik megvalósítják az elemi iskolákban az Ének – zene oktatását! Egyetlen magyar tannyelvű egyetem vagyunk. Kizárólag csak hallgatóinkban reménykedhetünk, hogy korszerű oktatásban részesítik alsós kisdíákjainkat, de a fentieket figyelembe vévén, Ének-zenéből ez nem valósul meg, nem valósulhat meg, amíg az illetékesek részéről véget nem vetünk ennek.

Feltevődik a kérdés, hogy hogyan is valósulhat meg a Kodályi zeneoktatás?

Mi is tulajdonképpen a Kodály módszer lényege és miben rejlik nagyszerűsége? Zenei alpműveltséget nyújtani minden gyerek számára az általános iskolában, majd a középiskolában.

1. Ennek feltételei:

- ének központúság
- értékes tananyag
- relatív szolmizáció

2. Személyiségformálás; sokoldalúan képzett ember

3. A szakkáderképzés és a közönségnevelés egyensúlyának a megteremtése.

A fő formák a következők: éneklés, karéneklés, zenehallgatás.

„Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulóknak, s egész életre beleoltsa a nemesebb zene szomját („Kodály idézetek”). „Nem algebrai jelek rendszerét, titkos írását, a gyermekre közömbös nyelvet kell benne láttatni. A közvetlen megézés útját kell egyengetni. Sokszor egyetlen élmény megnyitja a fiatal lelket a zenének s ezt a élményt megszerezni az iskola feladata („Kodály idézetek”)”.

Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola feladata.

A zenei írás – olvasás tanítása a relatív szolmizációra épül, mely egyaránt alkalmas a magyar és más népek zenéjének, s az egyetemes zenetörténet nagy alkotásainak a megismerésére is. A relatív szolmizáció (vándorol a „dó”) lényege az, hogy minden dúr hangsor alaphangja „dó” és minden mollé „la”.

Ily módon a már egyszer elsajátított, beidegződött relációk, hangközök felismerése és leéneklése (a mű akár 6 b-ben, akár 6#-ben íródott), minden nehézség nélkül intonálható, biztos kottaolvasást eredményez, hiszen a „vándorol a dó”-val nem kell tudomást venni az előjegyzésekről, a leszállító, illetve felemelőjelekről.

3. Itt lehet kihívásról beszélni!

A zenei nevelés eredményei fokozatosan növekednek. Különösen azokban az iskolákban mérhető ez fel, ahol naponta van zeneóra. Felmérések bizonyítják, hogy azokban az iskolákban, ahol a zene mindennapos tantárgy, minden egyéb tantárgyat könnyebben tanulnak a gyerekek. Ez nem valami rendkívüli jelenség, mindössze arról van szó, hogy a zenével való foglalkozás olyannyira felélénkíti az elmét, hogy az fogékonyabb lesz más tantárgyakra is. Általános tanulmányi eredményük jobb, értelmi készségeik és érzelemviláguk fejlettebb, mint más iskolás tanulóké. Ez sem érdekel senkit!

Mindennek tudatában ahelyett, hogy növelnék a zeneórák számát, heti egy órára csökkentették, még egyelőre megtűrik. Egyre nagyobb gözzel gyártják a gép – emberkéket. Kicsúszott a talaj a zeneoktatás lába alól. Jó lenne vigyázni arra, hogy úgy az oktatás, mint a zeneoktatás már - már betegesen buzgó korszerűsítése ne evezzen ártalmas vizekre.

Irodalomjegyzék:

Huszár Elvira (1998): „Zenekultúra” Újvidék, Atlantis /egyetemi tankönyv/

Huszár Elvira (2008): „A Kodály módszer alapjai” Újvidék : Fórum könyvkiadó /egyetemi tankönyv/

Huszár Elvira (2016): „Zeneelmélet, zenei alapismeretek” Szabadka: Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar /egyetemi tankönyv/

Huszár Elvira Szabadkán született. A közép fokú zeneiskolát szülővárosában végezte zongora és elméleti szakon. Egyetemi tanulmányait a Budapesti „Liszt Ferenc”

Zeneakadémián folytatta, ahol 1977-ben szerzett oklevelet vezénylés és szólóének szakon, majd ugyanitt folytatott posztgraduális tanulmányokat karmesterségből. Az 1980-1981-es tanévben Párizsban folytatta posztgraduális tanulmányait olyan világhírű zenekarok karmestereinél, mint Pierre Boluez és Pierre Dervaux. Az 1981-es Párizsi Nemzetközi Karmesterversenyen második helyezést ért el.

Visszatérve Párizsból felvételt nyert a Belgrádi Zeneakadémia harmadik fokozatára Stanko Šepić karnagynál, ahol 1983-ban magiszteri oklevelet szerzett karmesterségből.

2010-ben a zenetudományok doktora címet szerzett az Újvidéki Teológiai Egyetem zenei ágazatán.

1983-ban Zágrábban az országos karmesterversenyen harmadik díjat kapott, 1985-ben részt vett a Magyar Televízió

Karmesterversenyén (a világ egyik legerősebb karmesterversenye), ahol

ötszáz induló közül a huszonegyedik lett.

Három évig a Szabadkai Filharmónia, tíz évig az általa alapított Szabadkai Ifjúsági Filharmónia karnagya. Párhuzamosan a Szabadkai Zeneiskola Szimfónkus Zenekerának karmestere immár harminchárom éve. A Zeneiskola zenekarával az országos versenyekről 21 első díjat hozott (Újvidék, Belgrád, Zágráb, Dubrovnik stb.) Igor Gjadrov zágrábi karnagy mellett évek hosszú során vezényelte a Vajdasági Ifjúsági Filharmóniát, amellyel bejraták az egész országot.

Mint karmester, közel 400 fellépést tudhat maga mögött. Hangversenyezett Szabadkán, Zomborban, Újvidéken, Belgrádban, Zágrábban, Dubrovnikban, Szarajevóban, Németországban és számos alkalommal

Magyarországon. Németországban Szerbiát képviselte, mint legjobb zenekar, Bach születésének 300-dik évfordulója alkalmából.